важливим елементом забезпечення національної безпеки та правопорядку. Однак ефективність їх реалізації залежить від чіткого дотримання законодавства, оперативної взаємодії з іншими правоохоронними органами та дотримання прав людини. Зважаючи на виклики, що постають перед кримінальною поліцією, необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу та забезпечувати належний рівень підготовки поліцейських кадрів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

3. Закон України «Про Національну поліцію» 02.07.2015. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19

4. Наказ №375/233/672/657/485 від 03.10.2024 «Про затвердження Інструкції щодо взаємодії органів прокуратури, Державного бюро розслідувань, Національної поліції України, Служби безпеки України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України під час протидії кримінальним правопорушенням, передбаченим статтями 407–409 Кримінального кодексу України» (розділ VII).

6. Положення про Військову службу правопорядку: Указ Президента України № 1153/2008. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008

Дзюбенко Олексій Григорович,
начальник відділу кримінального аналізу
Головного управління Національної
поліції в Херсонській області

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України суттєво трансформувала діяльність правоохоронних органів, особливо в частині документування воєнних злочинів. Значна кількість кримінальних правопорушень, пов’язаних із порушенням законів та звичаїв війни, вчиняється в умовах

активних бойових дій, тимчасової окупації територій, постійних обстрілів та обмеженого доступу до місць подій. За таких умов традиційні методи збору доказів не завжди забезпечують повне та об'єктивне встановлення обставин кримінального правопорушення, що обумовлює необхідність застосування сучасних інструментів кримінального аналізу [1, с. 45].

У сучасній криміналістиці кримінальний аналіз розглядається як комплексна система збирання, обробки, аналізу та інтерпретації інформації, спрямована на виявлення прихованих зв'язків між подіями, особами та фактами. Як зазначає В. Ю. Шепітько, кримінальний аналіз є «системою методів і засобів, спрямованих на виявлення прихованих зв'язків між фактами, особами та подіями» [1, с. 312]. У цьому контексті він виступає не лише допоміжним інструментом, а й самостійним аналітичним механізмом у структурі розслідування.

Теоретичну основу сучасного кримінального аналізу становлять концепції Intelligence-Led Policing (поліцейської діяльності, орієнтованої на розвідку), які передбачають перехід від реактивного до проактивного підходу в правоохоронній діяльності [2, с. 60]. У контексті розслідування воєнних злочинів це означає не просто фіксацію подій, а системну інтеграцію даних із різних джерел для формування цілісної аналітичної картини злочину, в сьогоднішніх умовах це має особливе значення.

Також важливою особливістю документування цього виду злочину є те, що жодне окреме джерело інформації, як правило, не забезпечує достатнього обсягу доказових даних. Лише їх комплексне поєднання дозволяє відтворити механізм події, встановити коло причетних осіб та реконструювати обставини вчинення злочину.

Практика діяльності правоохоронних органів Херсонської області свідчить, що документування воєнних злочинів базується на інтеграції даних з декількох незалежних джерел. До них належать матеріали кримінальних проваджень, результати оглядів місць подій, показання потерпілих та свідків, відомості інформаційно-комунікаційних систем Національної поліції України, державних реєстрів, результати експертних досліджень, дані операторів телекомунікацій, фото- та відеоматеріали, супутникові знімки, а також інформація з відкритих джерел (OSINT) [3, с. 9].

Умови бойових дій та тривалої окупації частини територій Херсонської області призвели до того, що значна частина місць тривалий час залишалася недоступною для проведення слідчих дій, в наслідок цього окремі докази були знищені, пошкоджені або втрачені. Саме тому особливого значення набуває інтеграція інформації з альтернативних джерел, яка дозволяє відновити окремі елементи механізму злочину та компенсувати нестачу первинних доказів [1, с. 428].

Показовим прикладом є документування артилерійських та авіаційних ударів по цивільній інфраструктурі. Інтеграція результатів огляду місця події, висновків вибухотехнічних експертиз, свідчень очевидців та OSINT-даних дозволяє встановити тип озброєння, напрямок вогню, час удару та характер пошкоджень [3, с. 14]. Аналіз цих даних дозволяє визначити тип використаного озброєння, напрямок ведення вогню, час завдання удару, характер пошкоджень та інші обставини, які мають доказове значення під час кримінального провадження.

Важливим складником сучасного кримінального аналізу в документуванні воєнних злочинів є використання технологій відкритої розвідки (OSINT).

Зокрема, в ході збройної агресії, значна кількість інформації потрапляє у відкритий доступ через соціальні мережі, месенджери, інформаційні ресурси та інші цифрові платформи. Аналіз таких даних дозволяє отримувати додаткову інформацію про події, встановлювати часові та просторові характеристики злочину, а також підтверджувати або спростовувати окремі слідчі версії [4, с. 816].

Для Херсонської області використання OSINT набуло особливого значення після деокупації територій, коли виникла необхідність ретроспективного встановлення обставин подій, що відбувалися під час окупації. Відкриті джерела дозволяють відновлювати хронологію подій, встановлювати факти присутності військових підрозділів противника та фіксувати наслідки ураження об’єктів цивільної інфраструктури.

Разом із тим застосування кримінального аналізу в умовах воєнного стану супроводжується низкою проблемних питань. Щоденно правоохоронні органи отримують сотні повідомлень про обстріли, пошкодження об’єктів інфраструктури та інші події, пов’язані зі збройною агресією рф. Це потребує

використання сучасних інформаційних технологій та автоматизованих систем обробки даних [2, с. 5].

Іншою проблемою є необхідність перевірки достовірності інформації. В умовах інформаційної війни противник активно використовує дезінформацію та інформаційно-психологічні операції, що ускладнює процес встановлення об'єктивних обставин події. У зв'язку з цим особливого значення набувають процедури верифікації інформації та підтвердження відомостей із декількох незалежних джерел [4, с. 815].

Перспективи розвитку кримінального аналізу в Україні безпосередньо пов'язані з подальшою цифровізацією правоохоронної діяльності, інтеграцією державних інформаційних ресурсів, використанням технологій штучного інтелекту та автоматизацією процесів аналізу великих масивів даних. Особливого значення набуває створення єдиного інформаційно-аналітичного середовища, яке забезпечуватиме оперативний обмін інформацією між суб'єктами сектору безпеки та оборони держави [5, с. 33].

Отже, кримінальний аналіз у сучасних умовах виступає ключовим інструментом документування воєнних злочинів. Його основна функція полягає в інтеграції інформації з різних джерел у цілісну доказову систему, що дозволяє встановлювати обставини подій та забезпечувати належну фіксацію порушень міжнародного гуманітарного права. Досвід Херсонської області підтверджує, що подальший розвиток кримінального аналізу є критично важливим напрямом удосконалення діяльності правоохоронних органів як у період воєнного стану, так і в процесі післявоєнного відновлення держави.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1–2 / В. Ю. Шепітько та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019–2020. 784 с.

2. Реалізація філософії «Intelligence-led Policing» в системі кримінального аналізу Національної поліції України : монографія / Користін О. Є. та ін. ; за заг. ред. О. Є. Користіна. Київ : ВАІТЕ, 2024. 444 с. URL: https://doi.org/10.36486/978-966-2310-66-5.

3. Kostyuchenko O., Shevtsov A. The use of open-source intelligence (OSINT) in the investigation of crimes against humanity. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies*. 2026. Vol. 130, No 2. P. 1–20. URL: https://doi.org/10.17721/1728-2195/2025/2.130-7.

4. Калугін В. Ю., Сіфоров О. І. Використання OSINT у встановленні фактів воєнних злочинів та особи воєнних злочинців. Воєнний стан: теоретико-праксеологічні проблеми юриспруденції : колективна монографія. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 202–225. URL: https://doi.org/10.36059/978-966-397-421-7-10.

5. Книженко С. О. Стратегія розслідування воєнних злочинів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. Т. 3. 476 с. URL: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.11.

Деревягін Олексій Олександрович,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів ННІ № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЦИФРОВА КРИМІНАЛІСТИЧНА РОЗВІДКА В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансформація сучасної кримінальної протиправності детермінувала фундаментальну зміну об’єктів криміналістичного дослідження та оперативно-розшукової діяльності. В умовах тотальної цифровізації традиційні матеріальні сліди-відображення стрімко втрачають своє пріоритетне значення, що нівелює ефективність виключно ретроспективного підходу та класичних слідчих (розшукових) дій [1, с. 37]. З огляду на дистанційний характер вчинення злочинів та використання зловмисниками засобів анонімізації, правоохоронна система змушена переходити до проактивних моделей інформаційно-аналітичного забезпечення.

У цій новій архітектурі протидії кримінальній протиправності ключову роль відіграє цифрова криміналістична розвідка. З позицій сучасної правової науки, інтеграція криміналістичного компонента у концепцію «цифрової розвідки» (Digital Intelligence) відображає об’єктивну еволюцію вчення про сліди. Оскільки неструктурований цифровий слід вимагає застосування проактивних пошукових алгоритмів, розвідка кіберпростору